

Un număr vechiu 2 lei

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

DIRECTOR: DIMITRIE ALEXANDRESCO

Decanul Facultății de Drept din Iași, fost Procuror-general la Înalta Curte de Casație

PRIM-REDACTOR: ION N. CESADESCU

REDACTOR-PROPRIETAR: I. S. CODREANU

ABONAMENTUL

Pe an, în România, cu Tabla, . . . 45 lei
6 luni 20
3 luni 10
Străinătate: 50 lei pe an, 25 pe 6 luni

Apare de două ori pe săptămână
sub redacțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția & Administrația

București, CALEA RAHOVEI—5

Lângă Palatul Justiției

TELEFON № 16/98

S U M A R

Studiu asupra privilegiilor (urmare) de d-l D. Alexandrescu;

Literatura și Instrucția judiciară (urmare) de d-l C. Orănescu;

JURISPRUDENȚĂ:

Curtea de Casație s. II: *Frantz și Maria Panic condamnați pentru afărire la desfrân*;

Idem: *Petre Gh. Dima și Ghicu*, recurs criminal, cu o Observație;

Curtea de apel secția IV: *Lucia Petrovici-Armis*, pentru punere sub Consiliul judiciar a soțului său;

Judec. ocol. Pechea-Covurlui: *Alecu Neagu și alții*, auți judecării pentru contravenție la legea Org. com. rurale.

Studiu asupra privilegiilor*)

Privilegiile speciale mobiliare

Privilegiile speciale asupra mobilelor, rezultând din împrejurarea că creditorul a adus sau a conservat în patrimoniul debitorului, bunul asupra căruia se exercită privilegiul.

4° Privilegiul vânzătorului lucrurilor mobile neplătite (art. 1730, 5°).

Acest privilegiu nu există la Romani, fiindcă, în această legislație, de câte ori vânzătorul nu acordase niciun termen, cumpărătorul nu devenea proprietarul lucrului chiar predat, cât timp nu plătiese prețul, așa că vânzătorul putea să-și revendice lucrul său ¹⁾.

În caz când vânzătorul acordase un termen de plată, cumpărătorul devenea proprietar prin tradiția lucrului ²⁾; așa că, pe de o parte, vânzătorul nu mai putea revendica lucrul vândut,

*) Vezi *Curierul Judiciar*, No. 32, 39, 43, 44, 45, 47, 55, 57, 60, 66, 67, 68 și 69 din 1910.

¹⁾ *«Vendite verò res et tradite non aliter emptori adquiruntur, quam si is venditori pretium solverit, vel alio modo ei satisfecerit»*. (Instit., De rerum divisione, II, I, § 41, ab initio). Vezi și L. 19, Dig., De contrahenda emptione, 18, 1, unde se zice: *«Quod vendidit, non aliter fit accipiens, quam si aut pretium nobis solvitur est aut satis eo nomine factum, vel etiam fidem habuerimus emptori sine ulla satisfactione»*.

²⁾ *«Sed si is qui vendidit, fidem emptoris secutus fuerit, statim rem emptori fieri»*. (Instit., loco supra cit.). Vezi și L. 12, Cod, De rei vindicatione, 3, 32. Cpr. Pothier, *Vente*, III, 322.

iar pe de alta, el nu avea nici privilegiu nici ipotecă tacită pentru siguranța prețului ce-i era datorit.

Față cu textele de mai sus, este deci de mirat cum unii autori, precum Loyseau, au putut să susție altă dată că vânzătorul avea un privilegiu special asupra lucrului vândut și neplătit ³⁾.

Acest privilegiu neexistând în dreptul roman, trebuie deci să căutăm origina lui aiurea. El se găsește în vechiul drept francez, și anume: în art. 176, 177 din cutuma Parisului și în art. 458 din cutuma dela Orléans ⁴⁾.

Iată cum se exprimă acest din urmă text, care reproduce aproape *ad litteram* art. 177 din cutuma Parisului:

«Et néanmoins, encore qu'il eût donné terme, si la chose mobilière se trouve saisie sur le débiteur par autre créancier, il peut empêcher la vente, et est préféré sur la dite chose mobilière aux autres créanciers».

Dacă dela dreptul roman și dela dreptul vechiu francez, trecem acum la dreptul actual, vedem că vânzătorul are două garanții cari îi asigură plata prețului ce i se datorește:

1° În caz când cumpărătorul trebuie să plătească prețul îndată, fără nici un termen, vânzătorul este în drept a reține lucrul, cât timp nu i se plătește prețul lui (art. 1322, 1323). Acesta este dreptul de retenție, care-și are origina sa în dreptul roman ⁵⁾.

În caz când vânzătorul a apucat a predă lucrul vândut, fără a primi prețul lui, el devine creditor al prețului și se expune, la caz de insolabilitatea cumpărătorului, a veni în concu-

³⁾ Argument din L. 34, *Quod quis, Dig., De rebus auctoritate judicis*, etc., 42, 5 și din Novelele 53, 97 și 136. Cpr. Troplong, *Privil. et hypothèques*, I, 181 și 213; Pand. fr., *v^o Privil. et hypothèques*, 1932, etc.

⁴⁾ Cpr. Pothier, *Tr. de procéd. civile*, X, 488. Vezi asupra dreptului vechiu francez, Guillaouard, *Privil. et hypothèques*, I, 385; Troplong, *Idem*, I, 183; Valette, *Idem*, 84, p. 102; Planiol, II, 2605, 2606 (ed. a 5-a). Vezi și Donat, *Lois civiles dans leur ordre naturel*, III, No. 4, p. 445, 446 (ed. Carré din 1822).

⁵⁾ *«Venditor quasi pignus, retinere potest rem quam vendidit»*. (L. 13, § 8, Dig., *De actionibus empti et venditi*, 19, 1).

rență cu ceilalți creditori ai lui, ceea ce este un pericol pentru el.

Dacă presupunem că cumpărătorul a plătit prețul, fără a primi lucrul cumpărat, el va putea să-l revendice în calitate de proprietar, căci el a devenit, în adevăr, proprietar prin simplul efect al consimțământului (art. 971 și 1295 *ab initio*). Cumpărătorul poate deci, în toate cazurile, să plătească prețul fără nicio temere, deși el nu a primit lucrul; pe când vânzătorul, creditor al prețului, s'ar expune, din contra, dacă ar preda lucrul, fără a primi prețul. De aceea legea îi conferă, după cum am văzut, dreptul de a reține lucrul, însă numai în caz când vânzarea a fost făcută *fără termen*, căci dacă s'a acordat un termen cumpărătorului pentru plata prețului, vânzătorul trebuie să predea de îndată lucrul, fără a-l mai putea reține, de oarece el a avut încredere în cumpărător, *fidem emptoris secutus est* (art. 1322).

2° A doua garanție, pe care o are vânzătorul care n'a primit prețul lucrului predat de dânsul, este de a cere rezilierea contractului și restituirea lucrului pentru neplata prețului (art. 1021 și 1365) ⁶⁾; și aceasta fie că vânzarea este cu sau fără termen, existența unui termen având numai de efect amânarea cererii vânzătorului până la expirarea acestui termen.

Rezilierea nu poate însă fi cerută contra unui terțiu posesor de bună credință, nici în contra unui creditor care are un privilegiu preferabil aceluia al vânzătorului, nici în contra unui creditor ipotecar al imobilului, la care lucrul ar fi fost incorporat ⁷⁾, etc.

La aceste două garanții pe cari le are vânzătorul, în baza art. 1322 și 1365, art. 1730, 5° mai adaugă încă două, când este vorba de vânzarea unui lucru mobil și anume: 1° un privilegiu asupra lucrului vândut și neplătit, în toate cazurile, fie că vânzarea este cu sau fără termen; și 2° un drept de revendicare sub anumite condiții, însă numai atunci când vânzarea este *fără termen*.

Despre dreptul de retenție și despre rezilierea vânzării, am vorbit la titlul vânzării ⁸⁾. În ca-

pitoul de față avem a ne ocupa numai de privilegiul vânzătorului și de dreptul său de revendicare. Această materie va forma obiectul studiilor următoare.

D. ALEXANDRESCO

Literatura și instrucția judiciară

(Urmare și fine *)

Sunt numeroase observațiunile acestora cari au o logică a realității și cari se pot culege chiar din lucrările literare cele mai modeste.

Dar să trecem la acea însemnată lucrare a literaturii ruse «Le crime et châtiments» a lui Dostoiewski despre care un membru al Academiei franceze, Ed. Melchior de Vogué spunea că e „la plus forte étude de psychologie criminelle qui ait été faite depuis Macbeth“.

Despre această carte, unul din cei mai de seamă judecatori de instrucție ai Franței, M. Athalin spunea, că e cartea din care el s'a putut instrui mai mult în arta de a instrui afacerile criminale. Și Bérard des Glajeud, președinte la Curtea de apel din Paris, în lucrarea sa «les Passions criminelles» spune: «Je dirais volontiers aux jeunes magistrats qui veulent se former à l'instruction: lisez Dostoiewski».

Redau foarte scurt subiectul operei, de altfel destul de cunoscută. Raskolnikof, student sărac și care se crede înzestrat cu calități superioare vulgului și simte în el puterea de a face mari servicii omenirii, sfârșește prin a se convinge că are dreptul să comită o crimă, dacă această crimă i-ar da mijloacele pentru a realiza vocațiunea sa.

Ucide pe o bătrână usurieră dela care se imprumutase și el cu bani pe amaneturi și pe o soră a ei care îl surprinde în momentul crimei. Nimeni nu-l bănuiește, deci nimic de temut. Dar o spaimă nebună îl hărțuiește clipa cu clipă. El nu va avea odihnă până ce nu-și va descărca conștiința printr'o mărturisire. Împrejurul acestei lupte cu el însuși se desvăluie toată analiza psihologică așa de adevărat omenească. Această mărturisire o face mai întâiu Soniei, o martiră a prostituției care îi arată o profundă simpatie. Apoi intră într'un birou de poliție unde se denunță.

O lucrare de un dramatism puternic și de un adevăr profund omenească. Revenim și aci cum am arătat în altă parte că acele observațiuni de analiză sufletească pot fi generalizate pentru o anumită categorie de criminali a unui anumit mediu social

⁶⁾ Cpr. André, *Régime hypothécaire*, 244, p. 111; Aubry et Rau, V, § 356, p. 152 (ed. a 5-a).—Când vânzarea se reziliiază, fie de bună voie, fie judecătorește, lucrul este al vânzătorului, deși el se deține încă de cumpărător. Cas. rom. Bulet. 1905, p. 600.—S'a decis, cu drept cuvânt, că desființarea unui contract din cauza îndeplinirii condiției rezolutorie, nu dă drept părților de a cere restituirea taxelor percepute de fisc. C. Iași, *Dreptul din* 1910, No. 48.

⁷⁾ André, *op. cit.*, 244; Aubry et Rau, V, § 356, p. 155, text și notele 33, 34 (ed. a 5-a), etc.

⁸⁾ Vezi tom. VIII al Coment. noastre, p. 641 urm. și 751 urm.—În principiu, vânzătorul unui lucru mobil are deci la dispoziție cinci drepturi deosebite: 1° acțiunea personală în plata prețului (art. 1718); 2° privilegiul vânzătorului (art. 1730, 5°); 3° dreptul de retenție (art. 1322); 4° acțiunea rezolutorie (art.

1365); 5° și în fine, dreptul de revendicare (art. 1730, 5°). Cpr. André, *Régime hypothécaire*, 247, p. 112.

*) Vezi *Curierul Judiciar* No 67 și 68 din 1910.

și a unei anumite culturi, dar nu pentru întreaga gamă a criminalității.

Oricare ar fi criminalul care premeditează fapta sa, una din preocupările lui e de a o ascunde. Vom vedea însă cum în acel moment calculul îl părăsește odată cu sângele rece și prudența dispare situații din cari profită instrucția.

Când Raskolnikof se convinge pe el însuși de dreptul de a ucide pe usuriera Alena Ivanovna se gândește și la posibilitatea de a nu fi descoperit. Mergând pe stradă niște trecători observă palăria lui ridiculă și își bat joc de el. Imediat face legătura cu proiectul lui. «Eram sigur murmură tânărul om roșind de rușine, prezisem lucrul. Iacă pericolul! Un amănunt neînsemnat ca acesta poate să facă să iasă rău toată afacerea! Da, palăria asta mă dă de gol..., din cauza forme ei ridicule. O caschetă ar conveni mai bine pentru sdrențele mele. A mea o vede dela o verstă și rămâne în memorie... și asta va fi un indiciu..., și totul are importanță, chiar cele mai mici amănunte». El face apoi un fel de repetiție a crimei. Merge la Ivanovna sub pretext de a împrumuta bani, observă totul, înnumără și treptele scării se interesează dacă e singură. «Ești în totdeauna singură? Sora d-tale nu-ți ține tovarășii? Totuși când el se crede pregătit să pășească la executarea crimei, prima problemă pe care și-o pune este: «Pentru ce se găsește cu atâta ușurință urmele vinovaților?»

Faptul nu ține de dificultatea materială de a asurdu crima cât de temperamentul asasinului: «In general în momentul crimei, el suferă o oprire a voinței și a inteligenței, care îl duce la nechibzuințe puerile, când din contră i-ar trebui prudență și sânge rece».

Și această inhibiție a voinței și a raționamentului o compară cu o boală care atinge maximul înainte de comiterea crimei, durează în timpul ei și câteva ore în urmă. De aceea Raskolnikof când comite crima are grija de a nu se păta de sânge, dar ușa oadei o uită deschisă. Când Elisabeta apare în prag și îl surprinde lângă cadavrul Alenei, a doua crimă e chestiune de clipă. Imediat însă e cuprins de un fel de zapăceală, se ocupă de amănunte neînsemnate și târziu își aduce aminte să plece. Întărirea face să fie surprins acolo de doi oameni ce veneau la Alena Ivanovna p ntru împrumut de bani. El ține ușa nelăsând liberă intrarea și când cei doi oameni coboară să cheme omul de serviciu pentru a cere explicații și a vedea ce se petrece înăuntru, el ese se ascunde în alt etaj în odaia unor lucrători cari în acel moment erau pe scări jucându-se și când cei doi vizitatori ai Alenei urcă cu dvornicul, după ce trec de etajul unde era ascuns ese și dispare, fără

să fie văzut. Când ajunge acasă era așa de deconcertat, așa de incapabil de a concepe un plan sau de a-l urmări ca să nu fie descoperit, în cât vroind să pue toporul la locul de unde îl luase, în odaia dvornikului, nu ia nici o precauțiune ca să nu fie văzut, intră în modul cel mai natural și dacă s'ar fi întâmplat ca dvornicul să fie acolo și să-l întrebe ce vrea «peut-être lui eut-il tendu tout naturellement la hache». Ajuns în odaia lui cade într'un somn greu. De abia a doua zi când se deșteaptă își aduce aminte să-și inspecteze îmbrăcămintea curățind petele de sânge și mai târziu își aduce aminte că avea asupra lui lucrurile furate cari puteau să-l tradeze și se gândește să le ascundă. Toate acestea însă se petrec sub imperiul groazei, care începe odată primele ore după crimă trecute, tremura la fiecare moment și se teme de fiecare mișcare.

Acea zapăceală din primele momente a crimei, care face pe criminal să doarmă cu hainele pătate de sânge și cu lucrurile furate asupra lui, face să fie prins. În urmă vine trezirea și cu ea și groaza, dar și raționamentul și luciditatea pregătește mijloacele de a ascunde prin trăsărirea celui puternic instinct al libertății.

Sub imperiul teroarei care îl cuprinde toate prejuriările ce survin le interpretează legându-le de fapta sa. Când servitoarea îi aduce o invitație de la poliție, de oarece proprietăreasa se plânsese că nu i plătește chiria, frica îi răscolește toată ființa: «E o cursă fără îndoială.... Mă atrag prin violenție... Și ce e mai rău, e că eu mi-am pierdut mintea.... Dacă scap vreo prostie!.. Dacă mă întreabă poate că am să mărturisesc.... Poate mă cheamă la comisariat să percheziționeze în lipsa mea». Apoi se hotărăște să între : «Am să intru, am să cad în genunchi și am să povestesc tot». Când intră e preocupat de aceeași idee a mărturisirii și se ridică ca să execute intenția lui. «E mai bine de odată, să mă scap mai repede de această greutate». Dar fu împiedicat de o conversație între doi funcționari tocmai cu privire la crimă. Fusesse arestați cei doi ce venise la uzurieră pentru împrumut când el era înăuntru și se discuta asupra culpabilității lor. Ridicarea spectrului crimei de odată îl face să piardă cunoștința.

Când se deșteaptă întrebat la ce oră eșise de acasă el indică ora crimei. Plecând se teme că această scenă să nu l fi trădat și să nu se facă percheziție și atunci se hotărăște să schimbe ascunzătoarea lucrurilor furate ceea ce și face. Neliniștea îl urmărește și e într'un continuu delir și în somn și trează, și de teama de a nu se trăda se informează la prietenii ce veniau să l vadă crezându-l bolnav dacă nu a spus ceva. Își con-

centrează toată atenția când se discută crima, ascunzând pe cât poate interesul.

Judecătorul de instrucție Porfir Petrovici, continuă cercetările și după ce eliberează pe cei doi, arestează pe cei doi lucrători, chiriașii odăei unde se ascunseseră Raskolnikof după ce comisese crima când a voit să fugă. Un indiciu puternic e în contra lor. Unul din ei Mikoli vânduse o pereche de cercei ai victimei, pe cari îi găsiseră în odaie după ușa unde se ascunseseră Raskolnikof și când au căzut. Întrebat la început arată că i-a găsit în stradă, apoi că ia găsit în casă. *E curios cum adesea ori, oamenii simpli nevinovați când ti amenință eventualitatea unui pericol, în loc de a-și stabili nevinovăția, ținându-se de realitatea simplă, în credința că se apără mai bine, recurg la minciuni contrazicătoare cari le îngreuiază situația și adesea incurcă și instrucția și duc la erori judiciare.*

Acest lucru se întâmplă cu Mikoli care atât de înspăimântat de contradicțiile în care cade în cât după o lungă cercetare, mărturisește că el e autorul crimei.

Într-o discuție a doi amici a lui Raskolnikof cu privire la convingerea instructorului asupra culpabilității lui Mikoli, unul protestează și întâlnește și aci observația lui Bourget asupra coincidențelor datelor morale cu cele materiale ca o necesitate «Des faits» spune el «Dar faptele nu sunt totul, trebuie să mai știi să le interpretezi ca să ajungi la adevăr». Și apoi cu privire la cei doi lucrători ca o lipsă de coincidență morală citează faptul dovedit că atunci când dvornikul se urcă la odaia Alenei cu Kock și Pestriakoff, cei doi lucrători între cari Mikoli se jucau alergându-se pe scări, moment de care profitase Raskolnikof, ca ea să se ascundă în odaia lor până ce va trece dvornikul sus cu Kock și Pestriakoff «Cum explici tu spune Razumkin lui Zosimof, strigătele lor, răsetele lor; ei se jucau ca niște copii au arătat martorii, cinci sau zece minute după crimă».

Cei doi prieteni cată a determina personalitatea criminalului și în contra convingerii lui Zosimof, care crede că e vorba de un recidivist dibaci cu și autoritate ce îl instruesc, se ridică Razumkin „Te înșeli, îți spun eu, că nu e nici dibaci, nici experimental și aceasta e întâia crimă pe care o comite. Dacă am presupune că criminalul e un recidivist, nimic nu se explică, totul e plin de contradicții. Dacă admiti ipoteza că e la prima lui crimă, trebuie să explici fuga lui prin hazard, căci ce nu face hazardul? Se zice că asasinul prevăzuse toate obstacolele! Dar uită-te cum procedează. Fură lucruri de zece, douăzeci de ruble și își umple buzunarele și când e să caute, deschide un cufăr unde bătrâna ținea

pelicarie murdară, pe când în sertarul comodei s'a găsit o casetă conținând cincisprezece mii de ruble. Nici n'a știut să fure, n'a știut de cât să ucidă. Eu sunt incredințat că e un debut. Și dacă n'a fost prins nu datorită scăparea de cât întâmplări, nu dibăciei lui“.

Reîntorcându-se cu convorbirea la Raskolnikof, ei observă agitația ce-i produce, dar o pune pe seama împrejurării că la începutul boalei lui când a leșinat la poliție, tocmai atunci era vorba de crimă. Pentru că ei realmente îl cred bolnav și în măsura în care agitația crește îl cred nebun sau cel puțin pe acest drum. De aceea căuta să se găsească neîncetat lângă el, ceea ce îi mărește agitația. Când rămâne singur ese din casă și intrând într-o cafenea cere jurnalele din ultimele zile după comiterea crimei pe care le citește «O nerăbdare febrilă făcea să-i tremure mâinile parcurgând gazetele».

În această situație îl găsește Zametof surprins căci îl știa bolnav acasă. Când acesta îl cercetează, Raskolnikof se enervează. «Ți-ar plăcea să știi ce citeam, ce căutam în gazete? Uită-te la numărul ce l-am cerut. Asta îți spune cred destul de elocvent». Atunci spune tu „Mai târziu, pentru moment, dragul meu, îți afirm... dar mai degrabă am să mărturisesc...”. Însă îndată se stăpânește și cată să dea altă explicație convorbirii spre mirarea din ce în ce mai mare a lui Zametof.

Agitația ce-l stăpânește îl duce tot pe povârnișul mărturisirii. Discutând cu Zametof ipotetic că el ar fi criminalul, arată cum ar fi procedat dacă ar fi fost și povestește tocmai cum a procedat cu ascunderea lucrurilor furate.

Pornind spre casă ajunge în dreptul locuinței unde a comis crima și o putere irezistibilă îl împinge să intre. Acolo găsește lucrătorii ocupați cu reparația și întrebându-l ce caută spune că vrea să închirieze odăile și apoi continuă „A-ți spălat parchetul fără indoială că o să-l vopsiți... Nu se mai vede sânge”. Ce sânge? «Era acolo o mare baltă de sânge». — Dar ce om ești tu? — „Dacă vrei să știi, vino cu mine la comisariat, acolo am să-ți spun”. Toți însă îl iau în urmă drept un beiv sau un nebun și pleacă pentru a mai purta durerea secretului care îl ucide.

Când afla că judecătorul de instrucție cercetează pe toți acei ce avuseseră lucruri amanetate la uzurieră, se duce și el singur.

Porfir Petrovici era în curentul agitației lui, a vizitei ce făcuse la locul crimei și care știa că mai curând sau mai târziu se va denunța singur, angajează cu el o conversație indiferentă asupra crimei, care însă îl descopere pas cu pas. Când judecătorul îi spune că toți acei ce aveau obiecte amanetate se prezentase numai el nu, o paloare

ii acopere fața. Simțind că se trădează trece la violențe.

Intors acasă discută cu Razumkin asupra rostului unei întrebări ce-i făcuse Porfir Petrovici. El mărturisise că a fost la Ivanovna cu o zi înainte de crima tot la ora când s'a făptuit crima și judecătorul l-a întrebat dacă n'a văzut atunci pe cei doi lucrători jucându-se pe scări și el răspunsese negativ. Raskolnicof, credea perfidă întrebarea judecătorului. Razumkin îi observă că întrebarea nu înseamnă o bănuială, căci de sigur zice el, dacă tu i-ai fi văzut n'ai fi spus, căci nimeni nu face declarațiuni cari să-i compromită. *Totuși spune Raskolnicof, dacă eu aș fi autorul crimei și i-aș fi văzut aș declara, pentru că numai oamenii simpli neagă totul. Un prevenit inteligent nu neagă faptele materiale a căror realitate e necontestabilă, dar le explică în alt mod, le corije semnificarea.*

— Dar îi spune Razumkin, dacă ai fi spus că i-ai văzut, ți-ar fi demonstrat că ei nu erau acolo cu o zi înainte ci în ziua comiterii crimei.

— Tocmai el credea că eu grăbindu-mă să răspund, am să uit această circumstanță.

— Cum ai fi putut să uiți asta?

— *Nimic mai simplu. Astfel de detalii îi pierd tocmai pe cei mai șireți, cu de acestea se prind în interogatorii. Cu cât un om e mai șiret cu atât bănuște mai puțin pericolul întrebărilor neînsemnate.*

Porfir știe asta, nu e așa prost cum crezi. În timpul acesta Raskolnicof cunoaște pe prostituata Sonia de care se leagă cu o discretă simpatie. Catre ea se îndreaptă acum nevoia mărturisirei și într-o seară îi spune că mâine va veni să-i declare cine a omorât pe Elisabeta pe care Sonia o cunoaște. A doua zi se duce la judecătorul de instrucție să dea o declarație ce i-o ceruse cu privire la lucrurile ce avea amanetate la Ivanovna. Și cum Porfir Petrovici îi spusese că-i va lua un interogator, îi cere el singur interogatorul. Acesta însă îi vorbește de alte lucruri ceea ce îl face să spună: *«Știu că e regulă printre judecătorii de instrucție să adoarmă persoane interogate prin vorbe fără importanță. Și apoi de odată «ils lui abattent sur le crâne la question la plus d'augereuse».*

Și cum conversația se prelungește pe nesimțite asupra crimei, el cere enervat să-i ia un interogator formal, la care Porfir răspunde: «Imi vorbești de formă». Să zicem că sunt însărcinat cu instrucția unei crime și că a-și cunoaște pe vinovat. Alții l-ar aresta imediat, eu nu, chiar dacă am probe. Ce e mai vag ca probele? *Dacă îl arestezi iată-l fixat, se calmează, e liniștit. Dacă nu-l arestez, neliniștea, teama continuă de a fi*

arestat îl face să comită imprudență și îmi va da el singur dovezi în contra lui. Această metodă bună cu un individ incult e și mai bună cu unul de cultură superioară.

Ca să fugă nu mă tem. Unde să se ducă? Apoi el știe că am ochiul asupra lui. *Se va îndrăgii împrejurul meu, va face fapte care să-l acuze și la urmă va veni el singur să se predea.*

Necontestat e o imprudență a aresta atât cât convingerea vinovației o are judecătorul numai din elemente morale.

Aceasta nu numai pentru o eroare eventuală, dar și pentru adevărul constat în rândurile de sus, căci este a închide calea dovezilor materiale, pe care le poate procura vinovatul singur.

Apoi judecătorul face aluzie la leșinul dela poliție, la vizita dela casa Ivanovnei și la conversația avută cu lucrătorii, la neliniștea și turburarea lui continuă. Raskolnicof se mărginește a explica turburarea și delirul din cauza boalei: «Da, dar pentru ce delirul se repetă în totdeauna la aceleași fapte»? Mă bănuște sau nu strigă Raskolnicof?

— Dar de ce te ocupi de asta, de ce vii pe la noi, când nu te căutam, ce vrei?

— Îți spun, răspunde Raskolnicof, că nu mai pot să sufer. Dar se oprește din nou în pragul mărturisirei pentru ca a doua zi să desfășurească Sonia.

Porfir Petrovici îl vizitează în urmă acasă și îi expune logica probelor adunate în contra lui. Raskolnicof se apără iar judecătorul îi declară că-i lasă două zile pentru a se preda singur, altfel îl va aresta. Nu mă tem că ai să fugi îi spune Petrovici *«Vous avez besoin de tourner autour de nous».*

În sfârșit sub greutatea torturei morale, Raskolnicof se duce singur la un birou de poliție, se sprijină cu mâna de masa ofițerului, dar rămâne cu gura întredeschisă și nu poate scoate nici o vorbă. Apoi își reculege puterile: «Eu sunt... și apoi eu o voce surdă dar înțeleasă face declarația următoare: Eu sunt acela... care a ucis... cu lovituri de topor... pentru a le jefui... pe bătrâna usurieră... și pe sora sa Elisabeta».

De sigur procedeul lui Porfir Petrovici în totalitatea lui e circumstanțiat unei spețe. Dar câte adevăruri, câte observațiuni în aceste lucrări, care sunt legi ale sufletului omenesc.

Nu încerc să fac un sistem din cele semnalate din lucrările examinate. Le-am extras în partea lor de instrucție judiciară, așa cum au eșit din concepția autorului și din logica lucrurilor.

Cred însă că dacă se poate vorbi de un cod de reguli de instrucție judiciară, așa de greu de altfel cel mai însemnat material va trebui scos din munca atâtor genii și talente ce se produc

în vastul câmp al literaturii. Câte lucruri câștigate pentru cunoștința naturii omenești nu stau răspândite în noianul unor literaturi de veacuri.

O lucrare care ar cuprinde examenul celor mai însemnate ar fi mai puțin o calauză practică, dar un admirabil instrument de educație pentru magistratul dedicat instrucției judiciare.

Sunt așa de adevărate unele legi de manifestare ale sufletului omeneșc, în cât le găsim prinse în aceeași nuanță de reprezentanți de elită ai literaturilor diferitelor națiuni în diferite timpuri și locuri. Constatările acestea pe un fond comun omeneșc pe care le face Dostoievski în crimă și pedeapsă, le face Bourget în André Corneles și le face la noi un Carageale în «Năpasta» și fiecare din ei prind aceleași manifestări cu o notă caracteristică și într-o lume deosebită de condiții sociale. În lucrarea d-lui Caragiale crima fascinează în același chip pe autorul, și această legătură dintre victimă și agresor duce pe Dragomir, ucigașul lui Dumitru la Curtea cu juri, unde e judecat bietul Ion, asupra căruia s'a găsit luleaua, tutunul și amnarul mortului. Eroarea judiciară din „La Bête Unmaine” o vedem și aci și cu aceeași cauză, lipsa de concordanță între datele materiale și morale ale crimei.

Dragomir e zbuciumat de fapta lui și cei dinprejur simt vinovația lui. Teroarea crește când află din gazete, că Ion cel condamnat a fugit din ocnă. Se teme să nu fie descoperit și se interesează de prescripția crimei. Halucinațiile îl duc la mărturisiri inconștiente. În una din aceste stări de delir, cum am văzut și în Raskolnikof, văzând pe Anca fosta soție a ucisului, acum femeia lui îi strigă: Uite-o, uite-L... El e... Dumitru. «Vedenia îl înspăimântă». Ieși, ieși, să nu te vadă... «strigă Ancă». Ce gândești? «Eu l-am omorât?» cu toate că nimeni nu-i vorbira de crimă.

Puterea cu care fapta lui îl stăpânește îi face viața dureroasă în apropierea oamenilor și a lucrurilor ce-i amintesc crima și se hotărăște să plece în lume.

Când Anca îi ridică înainte spectrul crimei punându-l în contact moral cu victima, pe care i-o descrie cum era, înalt, voinic, Dragomir se frânge în sbuciumul lui ca în fața cadavrului real. Confruntarea îl chinuște și mai târziu mărturiseste. Pentru criminalii ocazionali mărturisirea e o necesitate internă în lupta cu puternicul instinct al libertății. Cea dintâi ocazie de contact moral cu fapta și tot ce ține de ea, îi trădează. În Le Coupable cu Fr. Coppée când Chretien Forgeat da din banii crimei femeii Louise Rameau și aceasta venea să-i sărute mâna cu recunoștință, el îi spune: «Ma main! Me baiser, la main! Oh! si vous saviez!».

Mecanismului sufletului omeneșc așa de com-

plex, pentru a-i descoperi secretele, trebuie să ne folosim de știința tuturor acelor ce l-au prins în ascunzătoarea lui.

Dar pentru ca un magistrat instructor să poată atinge astfel de rezultate de observațiune și studiu a criminalilor, va trebui ca instrucția lui să cuprindă complexul vieții inculpatului, individualitatea lui întreagă în organismul ei, în ereditatea ei, în mediul lui social. Lucrul nu ar interesa numai statistica criminală ci ar fi o necesitate de instrucție pentru descoperirea faptului în toate elementele lui determinate.

De aceea în Franța, d-l Chaumié, pe când era ministru de justiție ordonase că în cercetările crimelor și delictelor să se stabilească și cauzele sociale, oricât de îndepărtate, ce au putut împinge pe autor la faptă și orice împrejurări în raport cu agregatul social, cari au putut să-i înarmeze brațul.

Spuneam, faptul nu interesează numai terapeutică socială, dar înlesnește instrucția și o completează, căci ne prezintă întreaga personalitatea criminalului și pedeapsa va trebui să fie în raport de judecată.

În acest caz, instrucția se ridică la rangul unor cercetări de sociologie criminală și Garraud spune: «Il y a un mariage à conclure entre la science d'observation et la science de raisonnement, et cette union c'est la sociologie criminelle qui la rendra possible et féconde».

C. Orănescu

Jude-Instructor la Trib. Roman

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, S. II

Audiența dela 22 Iunie 1910

Președenția d-lui D. CUCULI, președinte

Franț și Maria Panic condamnați pentru afățare la desfrâu

Afățare la desfrâu. — Elementele constitutive ale acestui delict — Datoria instanței de fond de a constata aceste elemente și a arăta dovezile ce le susțin — Necesitatea de a se pune între considerente de către Curtea de apel că adoptă motivele tribunalului. — Nemotivare Casare. — (Art. 267 din codul penal).

Elementele cari formează delictul de afățare la desfrâu sunt: înlesnirea corupțiunii, obicinuița și elatea tinerilor să fie mai mică de 21 ani. Aceste elemente trebuiesc constatate și motivate și în decizia Curței de apel; sau, dacă ele sunt constatate și dovedite în sentința tribunalului, Curtea e datoare să spue că adoptă motivarea primei instanței.

Deciziunea 2300/910. — Admis recursul facut de Fr. Panic și casată deciziunea Curții de apel Iași, s. II, No. 333/910.

Curtea,

Ascultând pe d-nul avoat Cons. Popescu, în dezvoltarea motivelor de casare; și

Pe d-l procuror St. Stătescu, în concluziuni;

Deliberând.

Asupra motivului I și II de casare :

I « Nemotivare — Deși instanța de fond este suverană în aprecierea faptelor și Înalta Curte nu are nici un control asupra acestei aprecieri însă instanța de apel era datoră să arate temeiurile de drept și de fapt pe cari să sprijină în aprecierea sa; simpla enunțare scurtă că Curtea și-a făcut convingerea fără să arate elementele acestei convingeri, constituie o nemotivare și prin urmare decizia sa este casabilă.

II. « Greșită aplicarea a art. 267 din codul penal. După acest articol elementele atentatului la bunele moravuri de ațătare la desfrau sunt: etatea mai mică de 21 ani a tânărului corupt și înlesnirea în mod obicinuit a desfrânării. Curtea de apel nu arată că aceste două elemente sunt întrunite în faptul pus în sarcina mea și deci face o greșită aplicare a acestui text de lege.

Având în vedere deciziunea supusă recursului prin care recurentul Fr. Panic a fost condamnat la 6 luni închisoare corecțională pentru faptul prevăzut și pedepsit de art. 267 din codul penal combinat cu 6u același cod ;

Considerând că pentru existența delictului prevăzut de acest articol se cere constatarea elementelor constitutive ale delictului și anume: înlesnirea corupției, obșnuința și etatea tinerilor să fie mai mică de 21 ani;

Că, în speță Curtea de apel nu constată nici unul din aceste elemente cari constituiesc delictul prevăzut de art. 267 din codul penal, și nu arată nici dovezi pe cari își sprijină decizia sa, mărginindu-se numai a arăta că din instrucția urmărită în cauză se constată că recurentul a săvârșit faptul ce i se impută ;

Că, deci tribunalul motivează și constată aceste elemente ale delictului, însă Curtea de apel nu adoptă modulurile din sentința tribunalului, așa că motivele Curții fiind absolut insuficiente pentru justificarea condamnării, deciziunea sa urmează a fi casată pentru nemotivare ; Pentru aceste motive, Curtea casează, etc.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, S. II

Audiența dela 12 Octombrie 1910

Președenția d-lui G. N. BAGDAT, prim-președinte

Petre Gh. Dima zis Ghicu, recurs criminal

Curte cu jurați. — Motive relative la incapacitatea juraților. — Dacă ele pot fi propuse direct în casație pe cât timp se întemează pe fapte care n'au fost supuse judecății Curței cu jurați. — (Art. 258 din codul penal)

Motivul relativ la incapacitatea juraților, deși este de ordine publică, fiind privitor la regulata compunere a comisiunii juraților de judecată, totuși, atunci când pentru a se stabili capacitatea lor se întemează pe fapte asupra cărora Curtea cu jurați n'a fost chemată a se pronunța, un asemenea motiv nu poate fi propus pentru prima oară dinaintea Curței de casație, căci nu intră în atribuțiunile ei de a cerceta și verifica în fapt dacă acei jurați când au judecat aveau sau nu capacitatea cerută de lege.

Deciziunea 2994/910. — Respins, după divergență, recursul făcut de Petre Gh. Dima zis Ghicu contra deciziunii No. 17/910 a Curței cu jurați din județul Bacău.

Curtea

Ascultând pe d-l avocat Vasiliu, în desvoltarea motivului de casare, rămas în divergență ; și

Pe d-l procuror Zamfirescu, în concluziuni.

Deliberând.

Asupra motivului de casare rămas în divergență :

« Rea constituire a comisiunii juraților și violarea art. 258

alin 4 din proc. penală. În comisiunea juraților cari au participat la judecata se aflau și Bucuroiu Nicolae și Negulescu Vasile amândoi în calitate de comercianți și cari totuși nu plătesc decât patenta de cl. III. Prin acest mijloc în comisiunea de judecată nu au luat parte decât 1 jurați cu censul cerut de lege și astfel verdictul dat, neîntruind numărul cerut de lege, este viciat »

Considerând că prin acest motiv recurentul cere casarea deciziunii Curții cu jurați din Buzău cu No. 17 din 910, pe motiv că comisia juraților a fost rău compusă, și în cauză că doni jurați și anume Bucuroiu Nicolae și Negulescu Vasile care a luat parte în comisia de judecată, nu erau capabili de a funcționa ca jurați, întrucât nu plătesc decât o patentă de clasa III, iar nu de clasa II, cum prevede art. 258 din proc. penală ;

Considerând că, în susținerea recursului, recurentul a prezentat o serie de acte și certificate, tinzând a dovedi faptul alegat care servă de bază motivului de casare ;

Considerând că incapacitatea juraților ce se invoacă, n'a fost propusă înaintea Curței de fond, și este a se ști dacă poate fi invocată pentru prima oară înaintea Curței de casație ;

Considerând că, în principiu, orice mijloc nou care n'a fost propus dinaintea judecătorilor fondului, nu poate fi invocat pentru prima oară dinaintea Curței de casație ca mijloc de casare a deciziunii supusă recursului ;

Considerând că această regulă nu este absolută în acest sens că un mijloc poate fi propus de drept în casație atunci când privește ordinea publică ;

Considerând însă că excepțiunea, care a fost admisă în favoarea ordinii publice nu-și are aplicațiunea, când motivul de ordine publică să rezămă pe fapte, cari, nefind prin ele însăși aparente n'au putut atrage atențiunea judecătorilor fondului, și care n'au fost invocate dinaintea lor, pentru ca ei să le poată cunoaște și verifica ;

Considerând că, în speță, motivul de casare deși este de ordine publică fiind privitor la regulata compunere a comisiunii juraților de judecată, totuși, într-un caz recurentul pentru a stabili incapacitatea juraților în chestiune se întemează pe fapte asupra cărora Curtea cu jurați n'a fost chemată a se pronunța, acest motiv nu poate fi propus pentru prima oară dinaintea Curței de casație, căci nu intră în atribuțiunile ei de a cerceta și verifica în fapt dacă acei jurați, când au judecat pe recurent, plăteau patentă de clasa II-a, sau de clasa III ; Pentru aceste motive, Curtea respinge, etc ;

OBSERVAȚIE. — De mai bine de 20 ani jurisprudența Înaltei Curți de casație era constantă în sensul contrariu, că adică de drept înaintea sa se poate propune ca mijloc de casare lipsa de cens a juraților. — În general, mai toate casările deciziunilor Curților cu jurați se făceau pe acest motiv. De aci înainte, deci, foarte puține deciziuni ale Curților cu jurați vor avea a fi casate, față cu noua jurisprudență stabilită de Înalta Curte.

(N. R.)

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI, S. IV

Audiența dela 13 Octombrie 1910

Președenția d-lui G. V. BUZDOGAN, președinte

Deciziunea civilă No. 141

Lucia Petrovici-Armis cu St. Petrovici-Armis

Consiliu judiciar. — Dacă se poate numi mai mulți consilieri judicari pentru a asista pe aceeași persoană — (Art. 445, 451 și 459 din codul civil).

Din termenii art. 445, 451 și 459 din codul civil cari se ocupă cu instituirea unui consiliu judiciar în anumite

cazuri, rezultă lămurit că legiuitorul a prevăzut unitatea consiliului judiciar, adică numirea unei singure persoane numai cu misiunea de consilier judiciar, întocmai după cum în materie de tutelă a admis unitatea tutorului.

Curtea,

Ascultând pe d-l avocat S. Rosenthal, din partea apelantei Lucia Petrovici-Armis și pe d-l procuror Al. Nicolau.

Având în vedere apelul făcut de Lucia Petrovici-Armis, în contra sentinței Tribunalului Ilfov, secția I, cu No. 550 din 1910 :

Având în vedere că, prin această sentință, tribunalul, după cererea apelantei, a admis punerea sofului acesteia, Ștefan Petrovici-Armis, sub consiliu judiciar, numind ca consilieri judicari pe d-nii Alex. Giani, Ath. Kivn și I. Gheșu, cărora le-a fixat câte un onorariu lunar de 1000 lei ;

Având în vedere că, prin apelul său, d-na Petrovici-Armis susține, în prim loc, că, conform legii, nu s'ar putea numi decât o singură persoană ca consiliu judiciar, și, din acest punct de vedere, cere reformarea sentinței tribunalului, numirea unui singur consiliu judiciar, precum și reducerea retribuțiunii fixată acestuia de către Tribunal ;

Considerând că, din termenii art. 445, 451 și 459 din codul civil, cari se ocupă cu instituirea unui consiliu judiciar, în anumite cazuri, rezultă lămurit că legiuitorul a prevăzut unitatea consiliului judiciar, adică numirea unei singure persoane numai cu misiunea de consilier judiciar, întocmai după cum în materie de tutelă a admis unitatea tutorului ;

Și, într'adevăr, dacă cu ocaziunea reglementării materiei tutelă, legiuitorul, voind să aibă o singură direcție în îngrijirea persoanei incapacabililor și administrațiunea aversei lor, pentru a evita dificultățile rezultând inevitabil din colaborarea mai multor persoane ca tutori, a admis în principiu ca să nu poată exista decât un singur tutor, lucru necontestat azi în drept și care, de altfel, rezultă nefolose din dispozițiunile art. 349 și urm. din codul civil, precum și din lucrările pregătitoare relative la aceste dispozițiuni apoi cu atât mai mult legiuitorul urma să admită unitatea consiliului judiciar, care spre deosebire de tutore, nu administrează și nu reprezintă pe incapabil, ci acesta singur își administrează avutul, iar rolul consiliului judiciar, mai mult pasiv, se reduce numai în a asista pe prodig când e vorba de actele prevăzute în mod limitativ de art. 458 din codul civil ;

Că, în vederea acestora, este incontestabil că nu se poate îngreua incapacitatea legală a persoanei pusă sub consiliu judiciar, obligându-l la necesitatea de a obține asistența mai multor consilii judicari, lucru ce este și mai atingător pentru el și mai greu de obținut ;

Considerând că astfel fiind, urmează ca în speța sa se numească intimatului Ștefan Petrovici-Armis o singură persoană ca consiliu judiciar ;

Considerând că reprezentantul apelantei declară, atât în numele clientei sale, cât și a consiliului de familie, că recomandă ca consilier judiciar pe d-l Alexandru Giani, fost consilier la Curtea de Casație și fost Ministru de Justiție, pe motiv că d-sa s'ar găsi în relațiuni de prietenie atât cu intimatul cât și cu întreaga sa familie ;

Considerând că Curtea, ținând seamă că asemenea raporturi contribuiesc ca asistența consiliului judiciar să fie și mai lesnicioasă și mai folositoare pentru intimat, precum și pe ascendenții ce personalitatea d-lui Giani poate avea asupra intimatului, îl menține pe d-sa în calitate de consilier judiciar ;

Considerând că, cu privire la onorariul consiliului judiciar, deși în principiu sarcina acestuia ca și a tutorei este gratuită, totuși apelanta oferă a remunera serviciile consiliului judiciar, pretinzând numai reducerea onorariului de 1000 lei fixat de tribunal la o sumă mai echitabilă și în raport cu acele servicii ;

Considerând că, asupra acestui punct, ținând seamă de însemnătatea aversei intimatului și deci de importanța actelor juridice la cari consilierul judiciar poate eventual fi chemat a asista pe prodig și a-și da consimțământul său asupra lor, dar în același timp și de raritatea, mai mult ca probabilă, a unor asemenea acte, — întreaga sa avere imobiliară fiind astăzi arendată și închiriată, — și în același timp luând în vedere și condițiunea persoanei numită consilier judiciar, Curtea, în aprecierea sa, fixează onorariul acestuia la suma de 600 lei ;

Pentru aceste motive, redactate de d-l președinte, Curtea admite apelul, etc.

(ss) G. V. Buzdugan ; V. Antinescu ; D. Florescu ; G. A. Mavrus.

JUDECĂTORIA OCOL. PECHEA-COVURLUI

Audiența dela 1 Martie 1910

Alec. Neagu și alții dați judecății pentru contravenție la legea Org. com. rurale.

Contravențiuni la legea organizării comunelor rurale. — Dacă părțile pot declara stinsă acțiunea prin împăcare în asemenea contravențiuni. — (Art. 82 și 144 din legea organizării comunelor rurale).

Deși prin art. 82 din legea judecătoriilor de ocoale, cari prevede cazurile în cari părțile pot cere stingera acțiunii, nu se arată și acel prevăzut de art. 144 din legea organizării comunelor rurale, totuși, într-un cât legiuitorul a admis să se împace acolo unde pedeapsa ce trebuie să se aplice este mai mare, cu atât mai mult se pot împăca în contravențiuni și delicta calificate ca contravențiuni, cum este cazul prevăzut de art. 144 sus citat.

Judecata,

Asupra acțiunii penale privitoare pe Alecu Neagu, Dragu Al. Neagu și Alexandrina Al. Neagu, toți din com. Slobozia-Conache, dați judecății pentru contravenție la legea organizării comunelor rurale (art. 144 alin. ultim), prin faptul că au împiedicat pe Petrache Al. Stroia să ducă oile lor la oborul comun, pe care prejudiciul le prinsese în grânul său ;

Având în vedere declarația părților făcută astăzi în instanță cum că s'au împăcat ;

Având în vedere că conform art. 82 din legea judecătoriilor de ocoale, părțile pot în cazurile arătate prin menționatul text de lege a cere stingera acțiunii publice și de sigur că aceasta ar fi soluția juridică, dacă considerăm enumerarea cazurilor făcute de legiuitor ca limitativă și nu ca enunțativă ;

Considerând însă că legiuitorul prin art. 82 enumerând numai faptele și delictele mai grave, prevăzute de codul penal, în care părțile se pot împăca, nu mai era nevoie să prevadă și contravențiunile prevăzute de diferite legi speciale și nu era nevoie pentru simplul motiv că dacă legiuitorul a admis să se împace acolo unde pedeapsa ce trebuie să se aplice infractorului e până la doi ani, ca în cazul art. 239 din codul penal, cu atât mai mult se pot împăca în contravenție și în delicta calificate ca contravențiuni, unde pedeapsa e numai amenda sau închisoarea până la 15 zile ;

Că, în speța, consiliul prevăzut de art. 144 din legea organizării comunelor rurale fiind legiferat din punctul de vedere al interesului privat, enumerarea făcută de legiuitor trebuie să o considerăm ca limitativă pentru faptele prevăzute și pedepsite de codul penal, iar în ceea ce privește contravențiunile art. 82 trebuie considerat ca enunțativă ;

Pentru aceste motive, Judecata

Judecător (s) Nicu H. Bossie

p. Grefier (s) A. Cristofovici